

V Bruseli 26. mája 2020
(OR. en)

8208/20

CULT 26
SUSTDEV 54
PROCIV 30

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	7680/20
Predmet:	Závery Rady o riadení rizík v oblasti kultúrneho dedičstva

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o riadení rizík v oblasti kultúrneho dedičstva, ktoré Rada prijala písomným postupom 25. mája 2020 v súlade s článkom 12 ods. 1 prvým pododsekom rokovacieho poriadku Rady a článkom 1 rozhodnutia Rady 2020/556.

Závery Rady sa zašlú na uverejnenie v *Úradnom vestníku EÚ* na základe rozhodnutia Výboru stálych predstaviteľov zo 14. mája 2020.

Závery Rady o riadení rizík v oblasti kultúrneho dedičstva

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

BERÚC DO ÚVAHY:

1. politické súvislosti uvedené v prílohe;

PRIPOMÍNAJÚC, ŽE:

2. kultúrne dedičstvo v celej svojej rozmanitosti (či už hmotné vrátane lokalít a krajinných útvarov, artefaktov a pamiatok, alebo nehmotné, ktoré zahŕňa znalosti, zručnosti a praktiky, ústne tradície a múzické umenia) predstavuje dôležitý zdroj identity, inovácie a kreativity pre jednotlivcov a spoločnosť a okrem toho, že má samo osebe neoceniteľný význam pre rozvoj a blaho európskej spoločnosti, významne prispieva aj k hospodárskemu rastu, sociálnemu začleneniu a udržateľnému rozvoju;
3. význam kultúrneho dedičstva, ktorý sa zdôraznil v novom strategickom programe EÚ na roky 2019 – 2024 a ktorý je jednou z priorít pracovného plánu pre kultúru na roky 2019 – 2022 i Novej európskej stratégie pre kultúru, by sa mal zohľadňovať pri plnení cieľov udržateľného rozvoja, ako aj pri tvorbe programov rozvoja na vnútroštátnej úrovni;
4. kultúrne dedičstvo môže byť ohrozené rôznymi spôsobmi, či už v dôsledku neúmyselnej alebo zámernej ľudskej činnosti, prírodného nebezpečenstva, jednorazovej udalosti alebo opakovaného javu, alebo v dôsledku pomalého zhoršovania stavu, vyludňovania či náhlejšej katastrofy;

5. úspechy Európskeho roka kultúrneho dedičstva 2018 by sa mali využiť ako základ pozitívnej činnosti zameranej na identifikáciu a riadenie rizík v oblasti kultúrneho dedičstva;
6. ochrana kultúrneho dedičstva pred rôznymi hrozbami je cieľom osobitného súboru opatrení v rámci tretieho piliera európskeho akčného rámca pre kultúrne dedičstvo s názvom „Kultúrne dedičstvo odolnej Európy“.

UZNÁVAJÚC:

7. medzinárodne uznávané normatívne nástroje, normy a zásady ochrany a obnovy i príspevky medzinárodných organizácií (ako UNESCO a Rada Európy), ako aj vládnych, medzivládnych (ako ICCROM), mimovládnych a profesijných organizácií (ako ICOMOS a ICOM) k zachovaniu kultúrneho dedičstva;
8. naliehavú potrebu podnecovať spoluprácu na všetkých relevantných úrovniach a s relevantnými partnermi s cieľom identifikovať rizikové faktory, a teda aj význam vytvorenia a vykonávania plánov riadenia rizík v oblasti kultúrneho dedičstva;
9. skutočnosť, že zavedenie dlhodobých opatrení vykonávaním plánov riadenia rizík spoločne s plánovanými politikami, ochrannými opatreniami a osvedčenými postupmi je kľúčom k účinnej prevencii a zmierňovaniu škôd v rámci prístupu k ochrane kultúrneho dedičstva, ktorého ústredným prvkom je človek.

UZNÁVAJÚC, ŽE:

10. zmena klímy je celosvetovým fenoménom a obrovskou výzvou, ktorá má veľký vplyv na kultúrne a prírodné dedičstvo, pričom je potrebné v čo najväčšej miere prijímať opatrenia na predchádzanie negatívnym vplyvom, ich zmierňovanie, adaptáciu na tieto vplyvy a pokiaľ možno aj na ich zvrátenie;
11. v týchto časoch rastúcej neistoty na medzinárodnej úrovni, keď sa okrem iného zvyšuje výskyt núdzových situácií a katastrof, je ochrana a udržateľné riadenie kultúrneho dedičstva dôležitým zdrojom spoločenskej odolnosti a prínosom pre opatrenia v oblasti klímy, pričom v tejto súvislosti môžu EÚ a jej členské štáty zohrávať dôležitú úlohu ako globálni aktéri v riadení rizík kultúrneho dedičstva;
12. krízy, ako napríklad pandémie COVID-19, majú obrovský hospodársky a sociálny vplyv na kultúrny a kreatívny priemysel. Kritická strata príjmov, narušenie výmeny znalostí, zastavenie údržbových a reštaurátorských prác, obmedzenie prístupu a účasti či iné dôsledky si vyžadujú väčší dôraz na udržateľnosť a odolnosť ako kľúčové prvky riadenia kultúrneho dedičstva;
13. priestorové plánovanie, výstavba budov a územný rozvoj v mestách i na vidieku si vyžadujú plnú angažovanosť zainteresovaných strán, aby sa kultúrne dedičstvo považovalo za kapitál a aby sa neohrozovalo ani nezanedbávalo;
14. začlenenie riadenia rizík do vzdelávania, a to do odbornej prípravy, ako aj do celoživotného vzdelávania, je nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby boli komunity informované o rizikách a aby sa viac zapájali do opatrení na ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva;
15. výskum zohráva dôležitú úlohu pri pochopení povahy a vplyvu hrozieb, ako je zmena klímy, a pri tvorbe inovačných a účinných metodík riadenia rizík v oblasti kultúrneho dedičstva.

**VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH PRÁVOMOCÍ
A V PLNOM SÚLADE SO ZÁSADOU SUBSIDIARITY:**

16. identifikovali inovačné nástroje a prístupy, ktoré sú k dispozícii na úrovni EÚ na identifikáciu, prevenciu a zmiernenie rizík, ako aj na pripravenosť na ne, a aby ich aktívne využívali s cieľom prispieť k udržateľnému zachovaniu, monitorovaniu a ľahšiemu posudzovaniu rizík;
17. zdieľali informácie o existujúcich sieťach odborníkov v oblasti kultúrneho dedičstva na vnútroštátnej úrovni aj iných úrovniach s cieľom podporovať identifikáciu, ochranu, zachovanie a/alebo obnovu európskeho kultúrneho dedičstva;
18. vo vhodných prípadoch vypracovali spoločné mechanizmy riadenia rizík, presadzovali spoluprácu na všetkých úrovniach a v rámci rozhodovania a riadenia dedičstva posilňovali uplatňovanie kolaboratívnych prístupov založených na zásadách participatívnej správy a spoločnej zodpovednosti;
19. uznali a integrovali kultúrne dedičstvo v rámci politík a plánov riadenia rizík súvisiacich s katastrofami na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a únijnej úrovni a vo vhodných prípadoch nadviazali medzisektorovú spoluprácu s cieľom zabezpečiť primerané riadenie rizík v oblasti kultúrneho dedičstva, a to s ohľadom na príslušné ustanovenia rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany;
20. venovali osobitnú pozornosť ochrane kultúrneho dedičstva v menej obývaných oblastiach, aby boli príslušné opatrenia na zmiernenie rizík k dispozícii na miestnej a regionálnej úrovni;
21. posilnili význam evidencie a dokumentácie v súvislosti s uchovávaním nedigitálneho, digitalizovaného a digitálneho obsahu, pričom je potrebné zohľadňovať zásady interoperability, kompatibility, prístupnosti a udržateľnosti;

22. podnecovali činnosti podporujúce pravidelnú údržbu nehnuteľného a hnutel'ného kultúrneho dedičstva, ako aj starostlivosť o krajinné útvary a používanie vhodných a vysokokvalitných metód, techník a materiálov v rámci procesov zameraných na ich zachovanie s cieľom presadzovať udržateľnosť;
23. podporovali zachovanie a prenos tradičných zručností a remesiel a vo vhodných prípadoch koncipovali osobitné činnosti odbornej prípravy zamerané na riadenie rizík vo všetkých fázach profesijného rozvoja odborníkov v oblasti kultúrneho dedičstva a iných relevantných povolaní;
24. zvyšovali informovanosť a využívali nové digitálne technológie, najmä novinky v oblasti 3D technológií, ktoré poskytujú základ pre inovatívny výskum, dokumentáciu a interpretáciu kultúrneho dedičstva, ako aj pre uplatňovanie vhodných metód ochrany;
25. vo vhodných prípadoch využívali na monitorovanie kultúrneho dedičstva údaje, ktoré poskytujú satelitné programy, ako napríklad Copernicus, a iné zdroje; v tejto súvislosti sa môžu využiť aj produkty získané pomocou technológií pozorovania Zeme, ako sú mapy posudzovania rizík a ukazovatele zmeny klímy;
26. posilnili významnú úlohu, ktorú pri riadení rizík zohrávajú orgány, kultúrne inštitúcie, ako sú múzeá, archívy, knižnice, galérie, depozitáre a vlastníci kultúrnych statkov, ako aj občania a občianska spoločnosť, a zdôrazňovali potrebu úzkej spolupráce medzi nimi.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY:

27. zvyšovali informovanosť o existujúcich finančných a logistických zdrojoch na účely ochrany ohrozeného dedičstva a mobilizovali tieto zdroje;

28. zlepšovali príležitosti na zvyšovanie informovanosti, mobilitu a výmenu skúseností medzi relevantnými zainteresovanými stranami s cieľom lepšie si vymieňať osvedčené postupy, najmä pokiaľ ide o obnovu po katastrofe, a novinky v oblasti riadenia rizík, ako aj s cieľom podporovať budovanie kapacít a prenos znalostí;
29. nabádali mladých ľudí z Európy, aby sa zúčastňovali na rôznych činnostiach v oblasti kultúrneho dedičstva vrátane tých, ktoré zvyšujú povedomie o význame ochrany tohto dedičstva;
30. podľa potreby prispievali k témam súvisiacim s riadením rizík v rámci skupiny expertov Komisie pre kultúrne dedičstvo s osobitným dôrazom na metódy identifikácie, prevencie a znižovania strát, ako aj na analýzu a prioritizáciu nadväzujúcich opatrení v oblasti riadenia rizík;
31. pozitívne komunikovali s verejnosťou o hodnote kultúrneho dedičstva propagovaním zodpovedného správania a účasti na ochranárskych činnostiach.

VYZÝVA KOMISIU, ABY:

32. zvažila vypracovanie príručky EÚ o riadení rizík v oblasti kultúrneho dedičstva, ktorá by mohla vychádzať: a) z výsledkov projektov uvedených v rámci deviateho klastra európskeho akčného rámca pre kultúrne dedičstvo s názvom „Ochrana kultúrneho dedičstva pred prírodnými katastrofami a zmenou klímy“, b) z analýzy národných zhrnutí riadenia rizika katastrof, ktoré sa majú predložiť Komisii do 31. decembra 2020 v súlade s usmerneniami pre podávanie správ o riadení rizika katastrof podľa článku 6 ods. 1 písm. d) rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany, a c) z relevantných prvkov národných plánov alebo stratégií v oblasti adaptácie na zmenu klímy. V tejto súvislosti by sa mohlo využiť aj úsilie vynaložené v súvislosti s tvorbou siete centier kompetencií v celej EÚ na účely zachovania znalostí o ohrozenom kultúrnom dedičstve prostredníctvom rozsiahlej digitalizácie, ako sa avizovalo v Novej európskej stratégii pre kultúru;

33. pokračovala v prebiehajúcom dialógu a spolupráci so sieťami, ktoré získali cenné skúsenosti s riadením rizík v oblasti kultúrneho dedičstva;
 34. hľadala synergie s relevantnými medzinárodnými (vládnymi, medzivládnymi a mimovládnymi) organizáciami s cieľom udržateľne zachovávať a chrániť kultúrne dedičstvo pre súčasné a budúce generácie.
-

Relevantné politické dokumenty

Európska rada

- Závery zo zasadnutia Európskej rady zo 14. decembra 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1)
- *Nový strategický program na roky 2019 – 2024* (prijatý Európskou radou 20. júna 2019)

Vyhlásenia ministrov

- *Vyhlásenie z Davosu – Vysokokvalitná kultúra výstavby pre Európu*, 20. – 22. januára 2018
- *Vyhlásenie o spolupráci na rozvoji digitalizácie kultúrneho dedičstva*, Brusel, Digitálny deň 2019, 8. apríla 2019
- *Bukureštské vyhlásenie ministrov kultúry a ich zástupcov o úlohe kultúry pri budovaní budúcnosti Európy*, 16. apríla 2019
- *Vyhlásenie prijaté na neformálnom zasadnutí ministrov členských štátov Európskej únie zodpovedných za kultúrne a európske záležitosti*, Paríž 3. mája 2019

Rada

Závery

- *Závery Rady o architektúre: prínos kultúry pre trvalo udržateľný rozvoj* (Ú. v. EÚ C 319, 13.12.2008, s. 13)

- *Závery Rady z 12. mája 2009 o kultúre ako katalyzátore tvorivosti a inovácie (8749/1/09 REV 1)*
- *Závery Rady o prínose kultúry k miestnemu a regionálnemu rozvoju (Ú. v. EÚ C 135, 26.5.2010, s. 15)*
- *Závery Rady o kultúrnom dedičstve ako strategickom zdroji pre udržateľnú Európu (Ú. v. EÚ C 183, 14.6.2014, s. 36)*
- *Závery Rady o participatívnej správe kultúrneho dedičstva (Ú. v. EÚ C 463, 23.12.2014, s. 1)*
- *Závery Rady o podpore prístupu ku kultúre prostredníctvom digitálnych prostriedkov so zameraním na rozvoj publika (Ú. v. EÚ C 425, 12.12.2017, s. 4)*
- *Závery Rady o potrebe postaviť kultúrne dedičstvo do popredia v rámci všetkých politík EÚ (Ú. v. EÚ C 196, 8.6.2018, s. 20)*
- *Závery Rady o pracovnom pláne pre kultúru na roky 2019 – 2022 (Ú. v. EÚ C 460, 21.12.2018, s. 12)*
- *Závery Rady o mladých tvorivých generáciách (Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 34)*
- *Závery Rady o strategickom prístupe EÚ k medzinárodným kultúrnym vzťahom a rámci pre činnosť (Ú. v. EÚ C 192, 7.6.2019, s. 6)*

Uznesenia

- *Uznesenie ministrov zodpovedných za kultúrne záležitosti zasadajúcich v Rade z 13. novembra 1986 o ochrane európskeho architektonického dedičstva (Ú. v. ES C 320, 13.12.1986, s. 1)*
- *Uznesenie Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o kultúrnom rozmere udržateľného rozvoja (Ú. v. EÚ C 410, 6.12.2019, s. 1)*

Komisia

Oznámenia

- *Na ceste k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu Európy (COM(2014) 477 final)*
- *Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou. Príspevok Európskej komisie na zasadnutí lídrov v Göteborgu, 17. novembra 2017 (COM(2017) 673 final)*
- *Nová európska stratégia pre kultúru (COM(2018) 267 final)*
- *Európska zelená dohoda (COM(2019) 640 final)*

Spoločné oznámenia Európskej komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

- *Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy (JOIN(2016) 29 final)*

Oznamy

- *Usmernenia pre podávanie správ o riadení rizika katastrof, článok 6 ods. 1 písm. d) rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ (Ú. v. EÚ C 428, 20.12.2019, s. 8)*

Pracovné dokumenty útvarov Komisie

- *Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo (SWD (2018) 491 final)*

Správy

- *Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o vykonávaní, výsledkoch a celkovom posúdení Európskeho roka kultúrneho dedičstva 2018 (COM(2019) 548 final)*

Štúdie

- *Ochrana kultúrneho dedičstva pred prírodnými katastrofami a katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou. Porovnávacia analýza riadenia rizík v EÚ – štúdia (apríl 2018)*

Organizácia Spojených národov

- Akčný rámec z Hjóga na roky 2005 – 2015: Zvyšovanie odolnosti národov a spoločenských voči prírodným katastrofám
- Sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030

UNESCO:

- *Haagsky dohovor na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu* (Haagsky dohovor z roku 1954)
- *Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva* (1972)
- *Dohovor o ochrane kultúrneho dedičstva pod vodou* (2001)
- *Charta o zachovaní digitálneho dedičstva* (2003)
- *Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva* (2003)
- *Stratégia znižovania rizika v lokalitách svetového dedičstva* (revidovaná verzia, 2007)
- *Riadenie rizika katastrof v súvislosti so svetovým dedičstvom* (príručka, jún 2010)
- *Vyhlásenie z Budapešti o svetovom dedičstve* (prijaté Výborom pre svetové dedičstvo v júni 2002)

Rada Európy

- Rámcový dohovor o význame kultúrneho dedičstva pre spoločnosť (dohovor z Fara, 2005)
- Odporúčanie členským štátom CM/Rec (2017)1 o „stratégii pre európske kultúrne dedičstvo v 21. storočí“ (2017)
- Dohovor o priestupkoch týkajúcich sa kultúrneho majetku (2017)
- Európska a stredozemná dohoda o závažných nebezpečenstvách (EUR-OPA)

Iné štúdie

- Prvá pomoc pre kultúrne dedičstvo v časoch krízy (ICCROM a Fond princa Clausa pre kultúru a rozvoj, 2018)
 - Európske zásady kvality pre zásahy financované EÚ s potenciálnym dosahom na kultúrne dedičstvo (ICOMOS, 2019)
 - Správa o globálnych rizikách 2020 (Svetové ekonomické fórum)
-